

Oriol Pi de Cabanyes: *Esquinçalls d'una bandera*

Oriol Pi de Cabanyes: *Esquinçalls d'una bandera*. Pròleg d'Alexandre CIRICI. Barcelona, Edicions Proa, 1977. (Col·lecció «Biblioteca a Tot Vent», núm. 176.)

Article publicat a la revista *Els Marges*, núm. 12 (gener de 1978)

Glòria Casals

Finalista al premi Sant Jordi 1976, *Esquinçalls d'una bandera* és una mostra palesa de la situació de la novel·la catalana dels darrers anys tan precària qualitativament com quantitativa, exceptuant uns pocs casos. La novel·la d'Oriol Pi de Cabanyes —la tercera— podríem afirmar que és una continuació, sinó una còpia, dels esquemes estètics i temàtics emprats a *Oferiu flors als rebels que fracassaren* (1972) i a *També les formigues, Dylan, algun dia ploraran de solitud* (1975), amb els encerts formals i lingüístics propis d'un major grau d'elaboració literària, fruit del pas dels anys.

Des d'un punt de vista formal, la novel·la consta de 150 capítols —si així poden anomenar-se 150 apartats d'extensió molt diversa (des de dues ratlles fins a sis pàgines)— en els quals la narració comparteix l'espai amb mostres de poesia visual. El text adquireix formes diferents (escenes teatrals, cartes, poemes, anuncis publicitaris, llistes de frases i expressions populars, etc.) quan pertany a la part exclusivament narrativa de quan pertany al vessant no imaginatiu, de valoració i intenció crítiques de plantejaments estètics i ètics del propi autor. Es aquí on cal situar els «intertextos» d'autors molt diversos (Júlia Kristeva, Eduardo Mallea, Thomas Mann, Herman Hesse, Yoko Ono, Walt Whitman, Arthur Machen, Joanot Martorell...) així com molts fragments de l'autor, veritables actes de fe del fet literari-cultural i del fet vital d'una generació —la seva— dins unes coordenades polítiques i socials concretes. Si bé els fragments dels autors triats, pel lloc que ocupen en relació amb les seqüències narratives, ens fan l'efecte d'autojustificacions —voluntàries o no— del que s'està fent, n'hi ha alguns del mateix Oriol Pi que tenen una dimensió més àmplia i ens donen, en definitiva, la norma de lectura de la novel·la. Em refereixo concretament al capítol 31, p. 56, en el qual dóna les premisses bàsiques de l'obra: «Aquest text novel·lesc es compon d'un temps interior propi —disbauxat, a voltes irreal; objectiu, d'altres, lineal— que li ve donat per un seguit de seqüències espacials i temporals (més o menys narratives, més o menys piques) que, encolades les unes a les altres, vénen a esdevenir empostissat monument al sofriment anònim (...) a la il·lusió anònima de multitud de protagonistes». Aquest text, entre d'altres força interessants (87, 108, 119, 130), junt amb el de Sastre que serveix de lema: «*li s'agit de contester le roman par luimême de*

le détruire sous nos yeux dans le temps qu'on semble d'édifier (...) le roman est en train de réfléchir sur lui-même», fan de resposta a la pretensió estètica i ètica de Pi de Cabanyes. Dissortadament, però, ens quedem tan sols en pretensió i no en realització. Si bé el plantejament se'ns promet interessant en els primers capítols, aviat els tòpics i les solucions mecàniques i mancades d'operativitat accentuen el caràcter gratuït a l'enfilall de ficcions que componen la novel·la. Si a *Oferiu flors...* els esquemes emprats podien tenir un cert interès —per allò de la novetat— ara queden una mica *demodés* per l'ús reiteratiu de fórmules narratives ja totalment gastades (barreja del real amb l'absurd i l'oníric; reproducció de cartes de personatges que s'expressen en un català antic o desastrós; les incursions massa fàcils en els terrenys de la premsa, la ràdio i la televisió), i per la saturació fins als límits de temes que han perdut, ara com ara, i dissortadament, tota vigència i fins diria tota possibilitat de record (el maig del 68, els efectes de la droga, l'execució de Puig Antich i fins el 20-N).